

الرَّخَاءُ وَالشَّدَّةُ

الدَّرْسُ الثَّامِنُ

يا ملائكة!
لماذا تَمْدَحُونَ أَيُّوبَ؟!
يَعْبُدُ أَيُّوبُ اللَّهَ وَيَحْمَدُهُ لِأَنَّهُ صَاحِبُ
مَالٍ وَنِعَمٍ!

لا ... لا ... يَشْكُرُ الصَّالِحُونَ
رَبَّهُمْ فِي جَمِيعِ الْأَحْوَالِ.

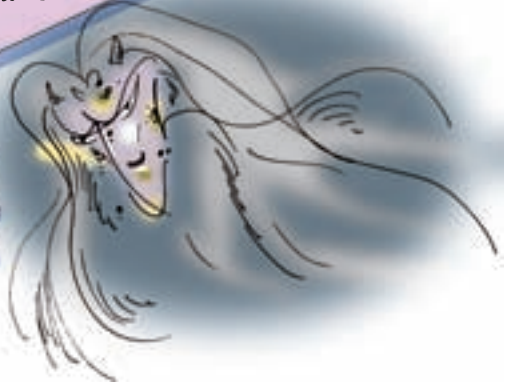
مَرِضَ أَيُّوبُ ...

تَلَفَ مَالَهُ ...

تَلَفَ أَوْلَادَهُ ...

سَرَقَ اللُّصُوصُ أَمْوَالَهُ.

حَانَتْ الْفُرْصَةُ الدَّهَبِيَّةُ لِإِبْلِيسَ ...

جاء إبليسُ ...

يا أيوب!

إلى متى تَصْبِرُ عَلَى هذا البلاء؟!
فَقَدْتَ أَمْوَالَكَ وِأَوْلَادَكَ وِ سَلَامَتَكَ
وِ مَع هذا تَشْكُرُ اللهَ وِ تَحْمَدُهُ!

— أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ!

لا فائدة...! هو كالجبلِ ...
أَذْهَبُ إِلَى زَوْجَتِهِ ...

إلى متى تَصْبِرِينَ؟!
مَوْتُهُ قَرِيبٌ!!

لا... لا... لا... تَصْبِرُ الزَّوْجَةُ الصَّالِحَةُ
عَلَى قَضَاءِ اللهِ.

عَظَمَ الْبَلَاءُ وَصَعِبَ مَرَضُهُ...

فَتَرَكَهُ الْجَمِيعُ!

كيف أحصلُ على الطَّعامِ والدَّواءِ؟!

ماذا أفعلُ؟!

بَحَثُ أَيُّوبُ ...

لاشيءَ ...

فقال: ﴿أَتِي مَسْنِي الضُّرِّ وَ
أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾

وأخيراً ...

بعد سَنَوَاتٍ ...

جاءَ الْفَرَحُ ...

لَقَدْ نَجَحَ أَيُّوبُ فِي الْإِمْتِحَانِ.
نعم ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾
ذَهَبَ الْمَرَضُ وَرَجَعَتِ الصِّحَّةُ وَالسَّلَامَةُ
إِلَى أَيُّوبَ.

﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾

مسابقه‌ی کلمه بازی

برای شرکت در مسابقه‌ی «کلمه بازی»، تعدادی از دانش‌آموزان داوطلب شده بودند. در این مسابقه، اولین نفر یا اولین گروه کلمه‌ای را مطرح می‌کرد و نفر بعد یا گروه بعد، باید کلمه‌ای را بیان می‌کرد که اولین حرف آن، آخرین حرف کلمه‌ی قبلی باشد.

تنور مسابقه گرم شده بود و کلمات، پشت سر هم بر زبان جاری می‌شدند:

کَتَبَ ← بصیر ← رَبِّ ← بحر ← رَجَعَتْ ← علیم و ...

و

و

پس از حذف شدن تعدادی از دانش‌آموزان در مراحل اولیه، تنها حسام و سعید بودند که به مرحله‌ی نهایی رسیدند. قرار بود به برنده‌ی این مسابقه نشان زیبایی اهدا شود که روی آن علامت «رَفَع» نقش بسته بود.

آخرین کلمه‌ای که حسام مطرح کرد «سَمِيع» بود ولی سعید نتوانست کلمه‌ای بگوید که با «عين» شروع شود؛ بدین ترتیب، حسام به‌عنوان برنده‌ی مسابقه، نشان «رَفَع» را در میان ابراز احساسات دانش‌آموزان دریافت کرد.

اما معلم در یک اقدام غیرمنتظره به سعید هم یک نشان «رَفَع» داد و چون با تعجب دانش‌آموزان مواجه شد، گفت:

«آری، نه تنها سعید هم این نشان را دریافت می‌کند، باید بگویم تمام کسانی که در این مسابقه شرکت کردند نیز باید به دریافت «نشان» نایل شوند؛ زیرا: هر کس کاری انجام می‌دهد، باید نشان «رَفَع» بگیرد.»

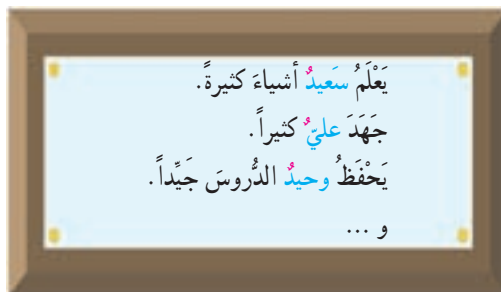
فَاعِلِ یک کار،
انجام‌دهنده‌ی آن
است.

ساعتی بعد روی تابلوی اعلانات مدرسه چنین نوشته شد :
نَجَحَ حَسَامٌ فِي الْمُسَابَقَةِ.

بچه‌ها دیدند همان «نشان رفع» روی نام «حسام» قرار گرفته است.

این، برای بچه‌ها جالب بود که نام «سعید» نیز به‌عنوان یک «انجام‌دهنده» (فاعل) در این مسابقه دارای همان نشان است. جالب‌تر این‌که اسامی سایر کسانی که در مسابقه شرکت کرده بودند، در جملاتی تشویق‌آمیز ذکر شده بود و نام همه‌ی آنان دارای همان نشان بود :

فاعل هر جمله
دارای «نشان رفع»
(و...) است.

آقای معلم که در همان هفته تصمیم داشت موضوع «جمله‌ی فعلیه» را تدریس کند، همین تابلو را بهانه‌ی درس قرار داد و گفت :

«جمله‌هایی که با (فعل) شروع می‌شوند، (جمله‌ی فعلیه) نام دارند.»
سپس از دانش‌آموزان خواست افعال آن جملات را مشخص کنند.

بچه‌ها پاسخ دادند :

«يَعْلَمُ در جمله‌ی (يعلم سعيد أشياء كثيرة)،

نَجَحَ در جمله‌ی (نَجَحَ حَسَامٌ فِي الْمُسَابَقَةِ)،

يَحْفَظُ در جمله‌ی (يَحْفَظُ وَحِيدٌ الدَّرُوسَ جَيِّدًا)

و...»

معلم گفت : «هر فعلی، دارای فاعل است.»

بچه‌ها فاعل‌های آن جملات را بیان کردند : «حسام، سعید، علی و...»

معلم که از برگزارِی مسابقه راضی بود، با خرسندی گفت :

«نَجَحَ التَّلَامِيذُ كُلُّهُمْ!

حَفِظَ سَعِيدٌ وَعَلِيٌّ أَشْيَاءَ كَثِيرَةً.

و...»

یکی از دانش‌آموزان که موضوع درس را به‌خوبی فهمیده بود، به نظرش آمد که اشکال یا ابهامی در جملات معلم وجود دارد. او یک‌بار دیگر دانسته‌های خود را در ذهنش مرور کرد و آن‌ها را با جملات صفحه‌ی بعد مقایسه کرد.

جمله‌ی فعلیه
کدام است؟

فعل و فاعل، دو
جزء اصلی «جمله‌ی
فعلیه» اند.

آیا فعل و فاعل،
همیشه از نظر مفرد،
مثنی و جمع بودن،
مانند هم‌اند؟

- فعل می تواند در ابتدای جمله قرار گیرد؛ مثال: نَجَحَ وَ يَحْفَظُ.
- فاعل جمله دارای علامت رفع است؛ مثال: «التلاميذ» و «السعيد و علي».
- اگر فاعل مثنی یا جمع باشد، فعل هم قاعداً باید مثنی یا جمع باشد. اما ...

چرا در این جملات، با وجود این که فاعل ها مثنی و جمع اند، فعل به صورت مفرد آمده است؟

(التلاميذ، جمع است و علی و سعيد هم دو نفرند)

این بود که سؤالش را مطرح کرد. دقت نظر او برای معلم جالب بود ولی

معلم اصرار داشت که جمله ها درست اند. او توضیح داد:

وقتی فاعل، پس از فعل آمده باشد، فعل همیشه با صیغه ی مفرد می آید.

آن گاه معلم گفت به این جمله ها دقت کنید و به سؤالات من جواب دهید:

● نَهَضَ حَمِيدٌ لِلصَّلَاةِ.

● أَمَرَتْ فَاطِمَةُ بِالْمَعْرُوفِ.

● مَنَعَ الْعُلَمَاءُ عَنِ الْمُنْكَرِ.

معلم به دانش آموزان تکلیف داد که درباره ی سؤالات زیر فکر کنند و پاسخ

آن را در جلسه ی بعد مطرح کنند:

■ آیا این جملات، «فعلیه» اند؟

■ فاعل ها در این جملات کدام اند؟

■ چرا «حمید» دارای علامت «رفع» است؟

■ چرا «أمرت» به صورت مؤنث آمده است؟

■ چرا «فاطمة» که «ال» ندارد، علامت «رفع» آن با تنوین نیامده است؟

■ چرا فعل مربوط به فاعل «العلماء» - که جمع است - به صورت مفرد آمده است؟

■ چرا «العلماء» تنوین نگرفته است؟

فعلی که قبل از فاعل خود آمده باشد، مفرد است.

درباره ی فعل ها و فاعل های این جملات فکر کنید.

سؤالات کلیدی

به خاطر بسپارید

علامت رفع

فعل + فاعل + ... ← جمله ی فعلیه

تَمَارِينُ

التَّمْرِينُ الْأَوَّلُ

با توجه به متن درس، در مقابل پاسخ صحیح علامت x بگذارید.

مَتَى

- ۱- متى حانت الفرصة الذهبية لإيليس؟
○ عند فقدان النعم ○ حينما شكر أيوب ربه ○ قُربَ مَوْتِ أَيُوبَ ○
۲- إلى متى صبر أيوب؟
○ حتى النهاية ○ حتى زمن فقدان أولاده ○ حتى زمن مرضه ○

لِمَاذَا

- ۳- لماذا قال الله ﴿نِعَمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾؟
○ لأنه نجح في الامتحان ○ لأنه ما صبر على المصائب ○
○ لأنه مرض ○

٤- لماذا وَقَعَ أَيُّوبُ فِي الْمُصِيبَةِ؟

لِلْإِمْتِحَانِ ○ لِأَنَّهُ صَاحِبُ ثَرْوَةٍ ○ لِأَنَّ الشَّيْطَانَ مَدَحَ أَيُّوبَ ○

التَّمْرِينُ الثَّانِي

در هر تصویر، کدام یک از کلمات مورد اشاره، نقش فاعل (انجام دهنده‌ی کار) را دارد؟ با علامت × آن را مشخص کنید.

- الأَرْضُ
- الشَّجَرَةُ
- الفَلَّاحُ

- الطِّفْلَةُ
- البابُ
- العُرْفَةُ

- القَلَمُ
- الرَّجُلُ
- المِوْرَقَةُ

- المَرْأَةُ
- الوَجْهُ
- المَاءُ

- الفَاكِهَةُ
- البِنْتُ
- اليَدُ

- المِنْضَدَةُ
- الكِتَابُ
- الطَّالِبُ

التَّمْرِينُ الثَّالِثُ

از میان کلمات زیر، کدام یک می‌تواند در جمله نقش «فاعل» را داشته باشد؛ آن‌ها را در سبد مخصوص قرار دهید.

طالبهٌ	الْحَقُّ	الْكِتَابِ	فاطمةٌ	في
نَصَرَ	قَرَأَ	جاءَ	الرَّجُلُ	إِلَى
		الْجَنَّةِ		الْوَجْهَ
		صَادِقٌ		غَسَلَ

التَّمْرِينُ الرَّابِعُ

در هر یک از عبارات‌های زیر، فاعل را بیابید و اِعراب آن را مشخص کنید.

۱- ﴿وَعَدَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ﴾

۲- ﴿قَدْ جَاءَ أَمْرٌ رَبُّكَ﴾

۳- يَعْمَلُ الْكَرِيمُ بِوَعْدِهِ.

۴- يَدْفَعُ الْأَغْنِيَاءُ زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ.

التَّامِرِينَ الْخَامِسُ

این دو نفر هر کدام عبارت‌های خود را ترجمه کرده‌اند. شما ترجمه‌ی صحیح را انتخاب کنید و علت غلط بودن ترجمه‌ی دیگر را بنویسید.

۱- لَا يَحْزَنُ الصَّبُورُ مِنْ كَثْرَةِ الْمَصَائِبِ *

انسان صبور از زیادی مصیبت‌ها اندوهگین مباش ای انسان صبور
اندوهگین نمی‌شود. از کثرت مصیبت‌ها!

۲- ذَهَبَ الْخَوْفُ وَ دَخَلَ الْإِيمَانُ فِي الْقُلُوبِ .

ترس رفت و ایمان را در دل جای داد. خوف و ترس رفت و ایمان در دل‌ها وارد شد.

۳- لَا تَتَّعَبُ الْأُمُّ مِنْ تَرْبِيَةِ طِفْلِهَا .

مادر را در تربیت فرزندش خسته نمی‌بینی. مادر از تربیت فرزندش خسته نمی‌شود.

۴- رَجَعَ الْإِنْتِصَارُ إِلَى الْمُسْلِمِينَ.

پیروزی را به سوی مسلمانان برمی گرداند. پیروزی به سوی مسلمانان بازگشت.

الْتَّمَرِينَ السَّادِسُ

آیات زیر را با دقت بخوانید و ترجمه کنید.

۱- ﴿جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾

۲- ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾

۳- ﴿صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾

الدَّرَاسَاتُ الْقُرْآنِيَّةُ

شما با کلمات زیر در متن درس آشنا شده‌اید. هر یک از آن‌ها را با توجه به معنای آیات در جای خالی مناسب قرار دهید.

الطعام - بيت - مَرَضٌ

۱- ﴿وَأِنْ أَوْهَنْ أَلْبُوتِ لَ... الْعَنْكَبُوتِ﴾ (عنكبوت / ۴۱)

و در حقیقت سست‌ترین خانه‌ها همان خانه‌ی عنكبوت است.

۲- ﴿أَفِي قُلُوبِهِمْ...؟﴾ (نور / ۵۰)

آیا در دل‌هایشان بیماری است؟

۳- ﴿وَيُطْعَمُونَ... عَلَى حُبِّهِ مَسْكِينًا وَ يَتِيمًا وَ أَسِيرًا﴾ (إنسان / ۸)

و به [خاطر] دوستی او (خدا) بینوا، یتیم و اسیر را غذا دهند.

به کلمه‌هایی که زیرشان خط کشیده شده است، نگاه کنید. با توجه به

متن درس هم خانواده‌ی این کلمه‌ها را بیابید و داخل دایره بنویسید.

۱- ﴿مَاذَا تَفْقِدُونَ؟﴾ (یوسف / ۷۱)

چه چیزی گم کرده‌اید؟

۲- ﴿وَ تَفْقَدَ الطَّيْرَ﴾ (نمل / ۲۰)

و جویای پرندگان شد.

(توبه/ ۷۲)

(حدید/ ۱۰)

(توبه/ ۳۴)

(آل عمران/ ۹۱)

۲- ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

آن همان موفقیت بزرگ است.

﴿وَأُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً...﴾

آنان از جهت رتبه، برتر و بالاترند.

۳- ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ...﴾

و کسانی که زر و سیم انباشته می کنند ...

﴿فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا﴾

هرگز از هیچ یک از آنان پذیرفته نمی شود، اگرچه زمین را پُر از طلا کنند.

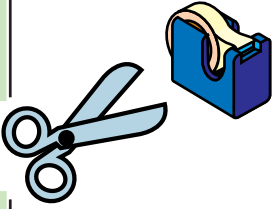

ترجمه‌ی تصویری

آیا درباره‌ی ایجاد نمایشگاه تصاویر انتقادی، اجتماعی، فرهنگی، ورزشی و... بازنویس‌های عربی فکر کرده‌اید؟

- بَحَثَ ... لاشيءَ ...
- إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا.
- هُوَ كَالْجِبَلِ ...
- مَوْتُهُ قَرِيبٌ!

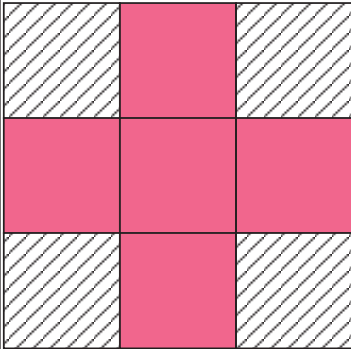
«ترجمه‌ی تصویری» تا چه اندازه توانایی شمارا در فهم عبارت‌ها تقویت می کند؟

إِصْنَعْ وَاعْمَلْ

کلمه‌ها را جور کنید

● با مقوا، دو علامت «به علاوه» (مطابق اشکال زیر) که دقیقاً شبیه و اندازه‌ی هم باشند، درست کنید؛

به این صورت:

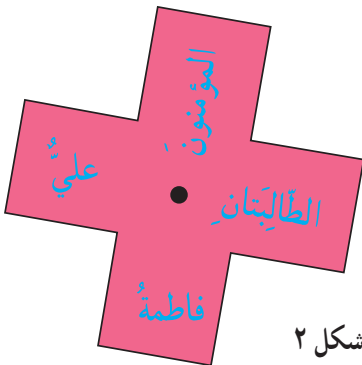
✓ یک مربع بکشید.

✓ هر ضلع آن را به سه قسمت مساوی تقسیم کرده

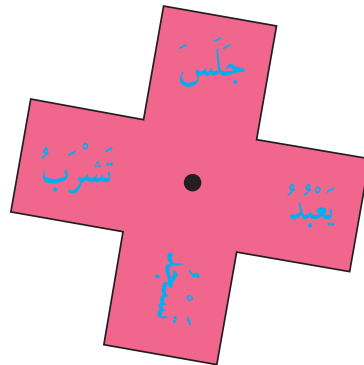
و آن‌ها را با خطوط موازی به هم وصل کنید.

✓ مربع‌های گوشه (هاشورزده) را ببرید.

* «به علاوه»ی موردنظر آماده است.

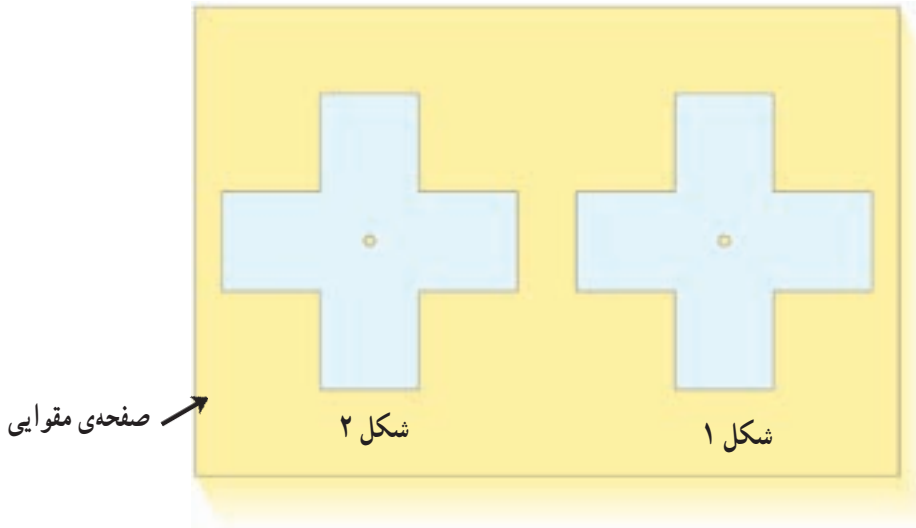
شکل ۲

شکل ۱

● روی هر یک از چهار پرِ شکل‌های ۱ و ۲، کلماتی را که در شکل می‌بینید، عیناً رونویسی کنید.

- دقیقاً نقطه‌ی وسط هر یک از شکل‌ها را به اندازه‌ی تکمه قابلمه‌ای سوراخ کنید.
- هر دو شکل را روی یک صفحه‌ی مقوایی بچسبانید (مطابق تصویر زیر).
- شکل‌ها را بچرخانید تا با ترکیب یک فعل و یک فاعل، یک «جمله‌ی فعلیه» ساخته شود. دقت کنید و ببینید که چند جمله‌ی صحیح تشکیل می‌شود.

- شکل ۱ را در سمت راست و شکل ۲ را در سمت چپ قرار دهید.
- شکل‌ها را طوری کنار هم قرار دهید که دو پَرِ آن‌ها کاملاً روبه‌روی هم قرار گیرند.